

**GINJAW KOMITI
WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT HPUNG**

**WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT HPUNG
GINJAW KOMITI TINGNYANG UP
WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT KONGSI NINGBAW
WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT HPYEN DAP DAP UP DAJU
DU DAJU JUM NBAN LA A
(62) NING HPRING RAWT MALAN MASAT NINGHTOI MUNGGA**

Hkawp,

Mungchying mungshawa ni hte Wunpawng Mungdan Shanglawt magam gun ni yawng ngwi pyaw hkam kaja nga mu ga ngu, shakram dat nngai.

Dai ni gaw, Wunpawng Mungdan Shanglawt rawt malan ladaw (62) ning hpring ai shani rai nga mali ai. Rawt malan chyinghkraw ram ram galu sai hte maren, amyu mungdan shanglawt lu na hkrunlam hta manu dan ai mungdan masha ni a asak aprat law law apnawng arang bang da lai wa saga ai. Amyu hte Mungdan a matu asak apnawng kau sai share shagan myit rum ni yawng hpe galoi mung myit dum hkungga jaw nga nngai re.

Shaning (70) ning jan, anhte a mungdan jahten shaza hkrum, masha jahpan law ai ni e dip ka-up hkrum, amyu sha ni matsan chyaren re hkrum, kun dinghku bra ayai hten za hkrum, manu dan ai mungdan masha ni sat nat zingri hkrum re ai sum machyi lam ni hpe gaman li la shabyin kau n mai ai. Hkam mana sha nga n mai ai. Ndai mabyin ni a ntsa myit machyi chye ra ai. Amyu sha lawt lu lam magam bungli a matu arang kaba shabyin la ra ai. Anhte bang da ai arang n sum mat u ga, anhte myit mada shakut nga ai amyu sha mungmasa pandung de du hkra byin nga ai sat lawat hpe bungghan nna mahkrun tam la chye ra ai.

Lai wa sai ten, English Colony npu kaw nna laksanakan shanglawt la na shakut nga ai anhte a mungmasa ningbaw ni hpe hkrum na matu Myen amyu ningbaw Aung San wa gaw Myitkyina de dingtaw lung wa n'htawm, layang ga nga Myen amyu ni hte shanglawt rau jawm la wa hkra ladat amyu myu hte tsun shadut ai majaw, shanglawt rau jawm la n'htawm, Federal munghpawm masa hte nga pra sa wa na matu myit hkrum da masai re.

Dai ning gaw, Federal munghpawm gawgap na myit hkrum da ai (76) ning du sai hte maren, shanglawt rau jawm la ai mung shaning (75) ning du sai re. Rai tim, bum nga amyu sha ni gaw dai ni ten du hkra shanglawt a namchyim hpe garai n hkam sha lu shi ai. Shanglawt lu ai hte, English asuya a Colony uphkang hkrang hpe masha jahpan grau law ai Myen amyu ni dagraw la n'htawm, bum nga amyu sha ni a mungdaw ni hpe Colony ginra shabyin dat ai gaw, ya aten du hkra rai mat sai.

Bum nga amyu sha ni myit shadik la na matu mungdaw masat ya nna, Myen amyu ni a matu gaw, mungdan ka-ang hkup hpe Division law law masat la kau ma ai. Mungdaw ni hta grau ai ahkaw ahkang hpe mung Division ni magra jum kau n'htawm, mungdan ahkang aya hpe Myen amyu kaba lailen hte prat tup prat shang ginjaw jum uphkang manat da na matu masing jahkrat wa masai. Munghpawm jawm gawgap na ga sadi hpe mung, shamat shaprai kau masai re.

Amyu kaba lailen lang nna ladu shanang ginjaw jum uphkang sha nga ai HpSPL Democracy asuya a lata kaw na 1958 ning hta, Myen Mung Hpyen Dap ahkang aya gashun la kau ai h pang, bum nga amyu sha ni gaw "Baw hpye ai wa a majap kai lang katut" ai hpa, hpyen gumshem lailen a adip arip, chyinglau roi rip ai hpe mung hkam mana sha ra wa sai. Myen amyu kaba lailen lang ai asuya ni hte Myen Mung Hpyen Dap ni kaw nna lam magup hta dip up, sai chyup, aroi arip galaw ai majaw, Wunpawng Mungdan hte Wunpawng amyu sha ni chyana mat ai shaning (75) ning du sai re.

Myen Mung Hpyen Dap gaw hpyen majan masing hte bum nga amyu sha ni hpe gasat shamyit nga n'htawm, maga mi de gaw "Simsa lam" ngu tsun marawn let, sat shamyit hkrum ai ni mahtang mara kaba galaw ai ni re ngu, mungkan de masu hkalem ndau nga ma ai. Myen Mung Hpyen Dap galaw nga ai simsa lam gaw, bum nga amyu sha ni baw n sharawt lu hkra adip arip, shagyip shagyeng da na ngu ai masing sha re. Rawt malan hpung ni hpe simsa lam bawngban ai a madung yaw shada ai mung, laknak dawm zing kau ya n'htawm jarit sin hpung, Pyi-thu-tsit hpung hpaw shabawn ya na lam sha re. Dai masing hte maren shaning (60) ning jan, simsa lam bawngban ai hkrunlam hta rawt malan hpung nkau Pyi-thu-tsit, jarit sin hpung de gale ra mat sai. Rawt malan hpung nkau gaw mat mat sai. Myen Mung Hpyen Dap chyawm gaw ninggun grau grau kaba wa sai re.

Ya na, man pa masa hta " Hpyen gumshem masa hpe ru pawt gawt gasat shamyit kau na" ngu ai hpe mungdan ting ningmu bung shajang nga sai rai nna, lata gindun mai ai masa de du nga sai re. KIO mung NUG hte mungshawa laknak lang wuhpung wuhpawng ni hte lata gindun n'htawm, Hpyen Gumshem Kongsai hpe ninghkap ai bungli hta ninggun dat shang lawm nga sai. Rai tim, masha

jahpan law ai Myen amyuni a mungmasa hkam la lam asan sha, galai shai ai hpe garai n mu lu ai. Myen mungdan masha ni yawng gaw “Federal Democracy” munghpawm gawgap ra ai ngu tsun nga ai sat lawat chyawm gaw, kaja ai de lahkam sa wa ai ngu masat la mai nga ai.

Jet ai Federal Munghpawm hpe ahkaw ahkang maren mara lu ai mungdaw ni, Federal Unit ni hte gawgap da ra ai. Masha jahpan grau law ai amyuni re, ngu nna ahkaw ahkang gambum shajan la n mai ai. Masha jahpan law ai rai tim, Myen amyuni sha ni a matu mungdaw masat ya ra ai. Kaga mungdaw ni, Federal Unit ni hta jan ai ahkaw ahkang n mai gare la ai. Ndai ladat gaw mungdan dinghku majan hpe shazim da lu nna, mungmasa manghkang hpe hparan jasan la lu na mahkrun re. Rai tim, ndai zawn hparan sa wa ai shaloi wuhpung langai hpe sha, hkinjawng jawng na ahkang n mai jaw ai.

Amyu kaba lailen hte gumshem lailen hpe shaning law law matut n di jai lang nna ru jung ngang sai re majaw, ya ten mungshawa rawt malan hta shanglawm nga ai NUG hte Myen mungshawa wuhpung wuhpawng ni gaw lata tut bungli hkrang madun ra ai. Ya dai ni na aten hta hpyen gumshem hpe hpyen man shabung jawm gasat nga ai rai tim, la-ba ka-up mayu ai amyuni kaba lailen myit jasat hpe myit manoi jum manat nga ai rai yang, amyuni sha rawt malan chyinghkraw mung grai naw galu ra na re.

Hkawp,

Mungchying mungshawa ni hte shanglawt magam gun ni e, shaning (75) ning tup Myen amyuni kaba lailen hte ka-up kau hkrum ai majaw, anhte a laili laika, htunghking lai sa, nga sat nga sa, tsun shaga ai ga, shingni arawn alai ni yawng gayau kau hkrum, shamat kau hkrum, jahten kau hkrum lai wa saga ai. Tinang amyuni sha ni a lam hpe sharin achyin ginlen la na ahkaw ahkang n nga ai majaw, ginru ginsa labau n chye ai amyuni, tinang a htunghking shaprai kau ai amyuni, tinang amyuni a hkritung tsun shaga aga hpe n chye shareng ai amyuni byin mat wa sai.

Amyuni kaba lailen ka-up masing a majaw, kaga amyuni ni hpe she grau reng dum wa ai. Htunghking, arawn alai, nga sat nga sa, kyang lailen ni hte myit jasat ni hpe kaga amyuni ni kaw nna kanan la shakap wa ai. Tinang amyuni a laili laika, htunghking hpe arawng la n chye ai, manu n chye shadan ai myit masa hpe “Mayam myit jasat” ngu ai re. Magrau grang ai madu myit jasat kaw nna mayam myit jasat de nem mat wa hkra, shaning (75) ning tup, amyuni kaba lailen e mayu ka-up gayau gumchyak kau ai hkrum wa saga ai. Amyuni langai mat mat na matu, amyuni kaba lailen gaw “Pu noi a chyahkyi mayu” ai zawn atsam grai kaba nga ai hpe myit dum chye na ra ai. Mungshawa ni nan ndai zawn re ai lailen hpe ninghkap ra ai. Rawt malan hpung ni hpe sha, lit kabai mara da ai lam n mai galaw ai.

Wunpawng amyusha ni hte rau nga rau pra Sam amyusha ni hpe mung htet shana dat ai. Amyu kaba lailen hte hpyen gumshem lailen lang ai mungdan asuya ban hte ban gaw, anhte a mahku mara kanawn mazum nga pra sa wa ai hpe sumprat dawkw, sai garan ginhka chyinglau ai majaw, anhte rau nga rau pra amyusha ni a lapran shada da n chye na hkat ai lam ni, ningmu shai ai lam ni byin lai wa sai re. Ndai zawn re ai manghkang gyin shalat ai tara hkam kadai re ai hpe asan sha mu chye ra ai. Anhte yawng gaw dip da hkrum ai ni hkrai re. Ya ten na masa sat lawat hta, dip da hkrum ai prat kaw nna lawt lu hkra, yawng shanglawm shakut shaja la na aten du nga sai lam htet shana dat nngai.

Hkawp,

Mungshawa ni hte shanglawt magam gun masha ni e, 2023 ning gaw Hpyen Gumshem Kongsia matu grai ahkyak ai shaning ladaw rai nga ai. Shi zing da ai mungdan ahkang aya hpe ra lata poi galaw n'htawm, tara jashawn la na matu masing gran da ai hpe mu lu ai. Hpyen gumshem uphkang masa hpe shangang shagreng da lu hkra, myi di chyip galaw wa na ma ai. Dai hte maren, Hpyen Gumshem Kongsia hpe ninghkap nga ai wuhpung wuhpawng ni mung, hpyen dap a masing hten mat hkra ninghkap ai lam galaw wa na re.

Mungkan a masa hpe yu maram ai shaloi, Mungkan Wunpawng Hpung Security Council gaw, Hpyen Gumshem Kongsia hpe makawp maga la ai lam n galaw sai. Ndai sat lawat gaw grai laklai ai lam re. Mungdan kaba ni hte htingbu mungdan nkau mung, Hpyen Gumshem Kongsia hpe masat masa n galaw ai sha n-ga, hkridun na matu mung myit htum wa masai.

Ndai zawn Hpyen Gumshem Kongsia ginchyum chyat, dinghkrai byin nga ai ten hta, mungshawa yawng hte rawt malan hpung ni yawng ninggun shabawn n'htawm, hpyen wa a bungli masing hkrat sum, hten mat hkra galaw ra ai. Ndai ten hta hpyen man langai hpe jawm ninghkap gasat na hte, yawng a nsen shabung na grai ahkyak nga sai. Shada da kawng n nawn hkat, jahpyak hkat, hpyen hkat nga n'htawm, "Ngai" ngu ai tinggyeng shanang masa hpe chyu sha, jum manat da ai rai yang ninggun kahkyin shabawn la na yak na re. Ndai zawn re ginjang kaja aten hta "Nga kaba gaw ra, ga gun gaw n shaja" rai nna htingnai ung ang nga, ahkaw ahkang kaba hpe sha ala nga ai rai yang, htawm hpang de grau yak wa na re. Kadai mung kadai chye ai hku shingla gasat nga yang, tai hpyen wa hpe gasat dang kau na n loi ai hpe chye na ra ai.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw, Wunpawng Mungdan masha ni hte Wunpawng amyusha ni a gawng malai tai let shanglawt lu na hkrum lam de ladat shaw, lahkam htawt sit sa nga ai re. Mungchying mungshawa ni gaw KIO woi awn ai magam bungli hta shang lawm madi shadaw na lit lu ai. Lit lu ai hte maren gunhpai ra ai. Shinggan chyasam masha zawn KIO hpe mara tam, tsun

shatan, jahpyak nga ai rai yang, tinang myi man tinang di-sum chya la ai hte bung na re. Shawng de lahkam nga ai lagaw hpe hkan a bai, je bat ai masa mung byin wa chye ai.

KIO Ginjaw Komiti kaw nna ladat jaw jaw hte ninggam langai hpang langai galaw nga ai bungli ni a ntsa, tinang dinghkrai langai a myit dum ai hpe tsun shawu, tsun a sawng ai lam n galaw hkra mung sadi nga ga. Ndai lam gaw rawt malan hpungtun ninggun hpe shingdang kau ya ai de shabyin wa chye ai hpe myit dum nga ga. Dinglun ai gaw, shading sharai ai lam re. Shatan jahpyak ai gaw, jahten sharun ai masa de gale wa mai ai hpe myit dum nga na matu htet shana dat nngai.

Hkawp,

Mungchying mungshawa ni hte shanglawt magam gun ni e, anhte myit mada ai Ninggawn Mungmasa Lam Yan a pandung de du lu na matu grai naw shakut la ra na re. Ndai zawn shakut sa wa ai shaloi nampan nep ai lam ntsa hkawm ai zawn n rai na re. Kaning re ai mayak mahkak ni hkum hkra wa tim, hkumhkrang myit masin laknak n jahkrat kau hkra da-hpran tsap sa lu ra ai.

Hpyen Gumshem Kongsu gaw mungshawa ni hkrit kamyin, baw n sharawt lu hkra ladat amyuu myu hte jahkrit shama galaw nga ai. Ndai ladat gaw, hpyen gumshem uphkang lai masa re. Wunpawng amyuu sha ni hta na, dan dawng dawn jan ai myitsu salang ni hpe mung tara jawat rim zing ai lam galaw nga ma ai. Dai zawn galaw ai hpe mungshawa ni hkrit tsang nna hput-di asum jaw kau ai lam n mai shabyin ai. Rim zing da ai ni lawt pru wa hkra asum jaw, hkam daga jaw nna shalawt la ai ladat gaw Hpyen Kongsu myit mada ai lam re. Sharen da hkum ai ni hpe bai shale dat ai shaloi mung, kabu aw-law, myit shadik la n ra ai. Ndai ladat ni gaw, hpyen gumshem a lashoi jum ai ladat re ai hpe chye na da na matu htet shana dat nngai.

Hkawp,

Mungchying mungshawa ni hte shanglawt magam gun ni e, Myen mungdan a Spring Revolution bungli masing kata e, rawt malan hpung nkau gaw hpyen ninggun grai jat la lu masai. Raitim, tinang shanglawt rawt malan hpung hta laklai nna masha ninggun jat wa ai lam n nga ai hpe mu lu ai. Poi yu masha law ai. Tinang ra sharawng myit mada ai bungli awngdang na matu tinang nan shakut la ra ai. Ndai gaw "Tinang lagaw tinang tsap" masa re. Shinggan de na garum jaw wa na hpe hkrai n mai myit mada ai. Maigan mungdan ni gaw, tsawra myit madun na hte, myit ninggun jaw na hta lai nna, Hpyen Gumshem Kongsu hpe shang gasat shamyit ai lam galoi mung galaw na n re ai hpe chye na da ra ai. "Lau du lagaw, lau sha wan htaw" ngu ai ga malai hte maren, tinang nan shakut la ra ai magam bungli she re.

Dai ni na aten, ka-ni nanghpam pat jasan bungli hpe matut n di ninggun dat galaw nga ra ai. Ka-ni hkai ai, nanghpam galaw shapraw ai, ginlen dut shabra ai, lu sha jai lang ai masha kadai hpe mung myi man n lata ai sha, ahkyak la na matu kahtap shadut dat ai. Ahkyak la ai hte maren, machye machyang jaw ai lamang ni mung galaw ra ai. Ka-ni nanghpam hpe hkrit matsat mat hkra, ma kaji ni hpe sharin achyin ya na mung grai ahkyak ai. Nanghpam a majaw, mungdan masha ni ladu lai hkra jam jau tsin-yam hkrum sha nga saga ai re. Amyu sha rawt malan magam bungli hpe mung, grai sum machyi shangun nga ai. Mungshawa ni shinggyim lai kyang hten run mat hkra hte, mungmasa ningmu n rawng mat hkra tai hpyen wa gaw, ka-ni nanghpam hpe laknak hku nna jai lang ai re majaw, ka-ni nanghpam hpe hpyen madung jahpan hta masat shalawm da sai re. Anhte a mungdan kata ka-ni nanghpam hkoi tsai mat lu hkra mungshawa ni, nawku makam masham hpung ni yawng, myit su myit rawt let pat jasan bungli hta matut shanglawm nga na matu lajin dat nngai.

Ya aten, mungdan nkau ni hta COVID-19 ana zinli kap bra ai madang grai tsaw nga ai hpe na chye lu ai. Dai re ai majaw, ana zinli makawp maga sadi maja lam hpe kaw-raw kau ai lam n galaw na matu kahtap shadum dat ai. Mungdan masha ni yawng hkam kaja bawngring wa na matu yawng lit la sa wa ga.

Wunpawng Mungdan Shanglawt magam gun ni e, anhte gaw mungshawa a gawng malai tai ai, rawt malan magam gun ni re ai hpe galoi mung myit dum nga ga. Rawt malan myit jasat, rawt malan arawn alai hte hkarak, gunhpai nga ga. Shanglawt hpyi hpun n'htawm, tinggyeng kan wang akyu gyam, ladu shalai Ja gumhpraw law-hpa marin ai myit masa, lai kyang ni hpe koi gam kau mu. Mungdan shang gumhpraw hkaw gayun shangun ai lai sat lai sa hpe tsep kawp hkum galaw. Nang hpe ap jaw da ai arawng aya gaw, mungshawa hpe jahkrit shagyeng je-re sha na matu n re, tinggyeng shanang akyu gyam sha na matu n re. Ja ja sadi jaw dat ai. Kyang lailen hten za ai magam gun nkau a majaw, kaja wa nan shakut shaja nga ai magam gun ni hpe du hkra mying jahten jahpoi asawng shalawm ai lam byin wa chye ai. KIO a sari sedang hpe mung, ahtu hkra wa shangun ai hpe myit dum nga mu.

Hpyen wa a ginra kata de myit shadang pyaw len hkawm ai majaw sum machyi ai lam kahtap n byin u ga, sadi jaw dat ai. Lai sai ten na sum machyi mat ai mabyin ni a ntsa hpaji la chye ra ai. Hpyen hpe hpyen hku mu ra ai, hpyen hpe hpyen zawn zai ra ai. Ntsa a matsun aming n hkan shatup ai magam gun ni hte kyang lailen hten za ai magam gun ni hpe komiti tsang hte tsang, magam dap tsang hte tsang ja ja ahkyak la sa wa mu.

Shawnglam hpyen man hta du nga ai shanglawt magam gun ni mung, tinang hta lit ang ai magam lit hpe kang kang ka ka, magrau grang grang padang dip lu hkra gunhpai nga mu. Shawnglam hta nanhte shakut shaja nga ai majaw,

KIO a shawnglam mungmasa ginjang kaja ni hpe gyin shalat lu nga ai re. Nanhte a matu mungshawa ni hte hpang lam e nga ai magam gun ni aten tup akyu hpyi ya nga ai hpe myit dum nga mu. Du ang ai shara hta KIO a mungmasa jasat jasa lam hpe madun dan lu ai, greng grak ai shanglawt magam gun ni byin tai nga mu, ninggun jaw dat nngai.

Maigan mungdan shara shagu de chyam bra nga ai Wunpawng amyusha ni mung, Kanu Mungdan hpe myit manoi nga mu. Mungkan ntsa Kachin amyusha ni a sari sedang hpe sharawt da nga mu. Kanu Mungdan a lam hpe tsun ginlen dan nga mu. Shanglawt lu na shakut ai magam bungli hta mai kaja ai ladat hte shanglawm nga mu, ninggun jaw dat nngai.

Ginchyum hku nna htet shana dat nngai. Dai ning na laman, mungmasa lahkam htawt sit ai lam galaw sa ra wa na re. Yawng shanglawm madi shadaw na ahkyak ai. Anhte a kashu kasha ni shanglawt ai mungdan hpe madu lu na matu, dai ni asak hkrung nga ai anhte yawng hta lit kaba lu shajang nga ga ai. Tinang a ninggun hpe tinang nan gawgap la ra ai. Rawt malan hpung nkau ninggun ja ai gaw, shanhte a mungshawa ni yawng rawt malan magam gunhpa ai majaw re. Anhte ni mung, asak aprat ram ai ni yawng gu gu ra ra shanglawt rawt malan magam hta lata tut shanglawm gunhpa yang, ninggun n kaba na lam n nga ai. Shanglawt magam bungli hpe wa-lang gale mayu ai myit jasat hte shada da mara tam jahpai madi madun hkat n'htawm, rawt malan bungli koi yen ai amyusha byin tai nga saga ai kun? sung sung li li myit yu ga. 2023 ning gaw, gasat gala majan grau laja wa mai ai re majaw, mungshawa ni tinang a shimlam a matu tau hkyen shajin da ga, sadi maja nga ga. "Nhtoi htoi mahka na ningsin htat" zawn byin wa mai ai. Hkrit tsang ra sai ngu nna tinang a buga, tinang a Mungdan hpe koi yen kau da ai lam n galaw na matu shadum dat nngai. Mungchying mungshawa ni hte Wunpawng Mungdan Shanglawt magam gun ni yawng a ntsa Hpan Madu Karai Kasang a hpring tsup ai Shaman Chyeju tut nawng hkam la lu u ga ngu, akyu hpyi ya let, (62) Ning Hpring Rawt Malan Masat Ninghtoi Mungga hpe hpungdim dat nngai.

Tingnyang Up
Ginjaw Komiti

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung

2023 ning, February shata (5) ya.